

Мамаєв Ілля Олександрович

Молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення

інноваційного розвитку НАПрН України

ORCID: 0000-0001-7683-0180

ПИТАННЯ ОБРОБКИ ДАНИХ В ЮРИДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ, ЗАСНОВАНИХ НА ШТУЧНОМУ ІНТЕЛЕКТІ

Робота надає загальний огляд того, як юридичні технології (Legal Tech), засновані на штучному інтелекті, можуть використовуватися в юридичній галузі та які питання обробки даних при цьому виникають. Для викладення окресленої теми розкриваються деякі базові вимоги, що висуваються General Data Protection Regulation до обробки даних, а також пояснюється загальне розуміння штучного інтелекту та його роботи.

Ключові слова: захист персональних даних, юридичні технології, штучний інтелект, псевдоанонімізація, GDPR.

Гурак Любов Василівна

кандидат юридичних наук, молодший науковий співробітник відділу правового регулювання структурно-технологічного розвитку економіки Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ВЕТЕРАНІВ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Наукова робота присвячена дослідженню стану правового регулювання в Україні сфери реінтеграції ветеранів, зокрема можливості їхньої професійної адаптації та зайняття підприємницькою діяльністю. Під час написання наукової роботи автор проаналізував чинне законодавство України.

Ключові слова: ветерани, державна підтримка, професійна адаптація, ветеранське підприємництво.

Hurak Liubov

Ph.D, Junior researcher of the department of legal regulation of structural and technological development of the economy of the Scientific and research institute of providing legal framework for the innovative development

GOVERNMENT SUPPORT OF VETERANS IN THE SPHERE OF PROFESSIONAL ADAPTATION AND ENTREPRENEURSHIP

The scientific work is devoted to researching the state of legal regulation in Ukraine in the field of reintegration of veterans, in particular the possibility of their professional adaptation and employment in entrepreneurial activities. During the writing of the scientific work, the author analyzed the current legislation of Ukraine.

Keywords: veterans, government support professional adaptation, veteran entrepreneurship.

В умовах повномасштабного вторгнення держави-агресорки переорієнтування української державної політики є неминучим. Сьогодні, серед провідних напрямків, які потребують вжиття системних заходів загальнодержавного рівня, слід виокремити реінтеграцію ветеранів російсько-української війни у цивільне життя.

Про актуальність означеної вище проблематики свідчить соціологічне опитування, яке проводилось на початку 2024 року Українським ветеранським фондом серед діючих військовослужбовців та ветеранів. Отримані дані засвідчують, що 45,4% респондентів однозначно пов'язують своє професійне майбутнє з Україною, а однією з найбільш поширених відповідей на питання щодо бажаного варіанту професійного розвитку в цивільному житті опитувані назвали розвиток власної справи (31% опитуваних).

На питання «Чи хотіли б ви після демобілізації зайнятися власною справою, підприємництвом» ствердно відповіли 62,89% респондентів.

Відповідаючи на запитання про перешкоди у сфері зайнятості, з якими можуть зіштовхнутись ветерани у цивільному житті, опитані вказали, зокрема, психічний стан здоров'я (71,14%); недостатня/неконкурентна заробітна плата (68,94%); фізичний стан здоров'я (67,31%); відсутність вакансій за місцем проживання (54,94%); брак знань або втрата навичок (42,28%); відсутність адаптаційного періоду на робочому місці (39,12%); група інвалідності (37,39%); втрата інтересу працювати (36,91%); відсутність підтримки в колективі (27,90%); відсутність можливості опанувати нову професію (21,28%); бажання працювати лише на себе, мати власну справу (15,53%) [1].

Забезпечення нормальної життєдіяльності осіб, які брали участь у захисті Батьківщини, насамперед пов'язане із ефективним використанням правового інструментарію. Саме завдяки ньому вдається закласти підвалини для майбутньої професійної адаптації ветеранів та створити справедливі і збалансовані умови для їхньої професійної адаптації або здійснення ними підприємницької діяльності.

Поняття професійної адаптації осіб, з числа ветеранів війни, та механізм її забезпечення встановлено постановою Кабінету Міністрів України № 432 від 21.06.2017 р. Цим підзаконним нормативним актом передбачено, що професійна адаптація включає в себе:

- підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації за робітничою професією;
- отримання іншої спеціальності на основі здобутого раніше ступеня (рівня) освіти, підвищення кваліфікації, проходження спеціалізації, у тому числі із скороченим строком навчання;
- отримання другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з урахуванням їх навичок, умінь та побажань
- проходження спеціалізації та підвищення кваліфікації за професіями і спеціальностями згідно з пріоритетними видами економічної діяльності, в тому числі навчання на курсах цільового призначення [2].

Для того, щоб отримати послугу з професійної адаптації необхідно звернутись до органу соціального захисту населення із відповідною заявою згідно із затвердженою формою. Після цього, уповноважений державою орган реєструє заяву та видає направлення на професійну орієнтацію щодо вибору напряму професійного навчання. За результатами професійного орієнтування виготовляється направлення на професійне навчання, успішне завершення якого уможлиблює отримання документа державного зразка відповідно до законодавства.

Держава несе відповідальність за організацію професійної адаптації та здійснює її за рахунок коштів державного бюджету. Механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за бюджетною програмою «Заходи

з ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації» затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 307 від 18.03.2024 р. [3].

Крім того сучасне законодавство пропонує також підтримку ветеранів під час влаштування на роботу, адже статтею 14 Закону України «Про зайнятість населення» ветеранів віднесено до категорії громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню [4], а статтею 42 Кодексу законів про працю учасникам бойових дій надано перевагу в залишенні на роботі при рівних умовах продуктивності праці і кваліфікації [5].

Національне законодавство, яке врегульовує питання створення належних умов життєзабезпечення ветеранів війни, складається зі значної кількості нормативно-правових актів різної юридичної сили. Частина з них напрацьована до 24.02.2022 р. та є відображенням іншої об'єктивної реальності, а тому потребує доопрацювання з урахуванням усього комплексу сучасних викликів, соціальних, економічних та політичних умов, які визначають сьогодні. Відтак, наприклад, Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», що наразі є основним серед нормативно-правових актів, що визначають гарантії для ветеранів, прийнято ще 22.10.1993 р., і хоча після початку повномасштабного вторгнення його положення неодноразово зазнавали змін, зміст закону в питаннях підтримки ветеранів у їх прагненні до адаптації та реалізації у цивільному житті, все ще потребує актуалізації та оновлення, адже більшість положень спрямовані на надання пільг з оплати певних державних чи місцевих послуг, як-от: проїзд у транспорті, комунальні послуги тощо [6].

Очевидно, що складні за своєю структурою та змістом суспільні відносини пов'язані із реінтеграцією ветеранів війни у різні сфери цивільного життя вимагають оновленого та комплексного підходу до правового унормування. Саме тому у 2023 році було розроблено Стратегію формування системи переходу від військової служби до цивільного життя на період до 2032 року. Разом з цим, Міністерство в справах ветеранів України зараз напрацьовує нову стратегію переходу від військової кар'єри до мирного життя.

Одним із основних способів пристосування ветеранів до нової для них реальності є активна взаємодія із соціальним середовищем через виробництво продукції, виконання робіт, надання певних послуг. При створенні сприятливих умов для здійснення підприємницької діяльності ветерани зможуть не лише самостійно забезпечити власний фінансовий добробут та реалізувати себе, але й відучують себе невід'ємною та корисною частиною суспільства, попереджатиме їх сегрегацію.

Позитивним зрушенням у сфері оновлення та розвитку законодавства з питань адаптації ветеранів є проект Закону «Про ветеранське підприємництво» №10258 від 13.11.2023 [7]. Його зміст наразі активно обговорюється народними депутатами, центральними органами виконавчої влади, громадськими організаціями та іншими представниками громадянського суспільства. Презюмується, що крім розгляду положень законопроекту суб'єктами законодавчої ініціативи, з подальшим дослідженням та аналізом його змісту, саме жваві публічні обговорення серед громадських організацій, представників ветеранства, експертів, спілок підприємців, засобів масової комунікації є дієвим інструментом для виокремлення квінтесенції необхідних, практичних та важливих положень, що має містити закон у сфері ветеранського підприємництва, у разі його прийняття. Адже ухвалення означеного вище документа є необхідним для нашої держави, позаяк уможливить вирішення ряду нагальних соціально-економічних проблем.

Наразі підтримка розвитку ветеранського підприємництва забезпечена державними грантовими програмами. Механізм надання мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу урегульовано постановою Кабінету Міністрів України №738 від 21.06.2022 р. [8], а подати заяву на отримання гранту ветерани війни можуть за допомогою засобів Порталу Дія.

Підсумовуючи викладене вище, доходимо висновку, що повномасштабне вторгнення запустило незворотні процеси розвитку українського законодавства у сфері професійної адаптації ветеранів війни до цивільного життя та забезпечення гідних умов для здійснення ними підприємницької діяльності. Безумовно перші

кроки у цих напрямках уже здійснені. Однак, реальний потенціал нормативно-правового забезпечення ще не реалізований до кінця.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Актуальні потреби та бачення можливостей для кар'єрного і професійного зростання ветеранів. Онлайн опитування серед ветеранів та діючих військовослужбовців проведене 15 - 25 січня 2024 р. Українським ветеранським фондом. URL: <https://veteranfund.com.ua/analytics/aktualni-potreby-ta-bachennia-mozhlyvostey-dlia-kar-ierno-ho-i-profesiynoho-zrostannia-veteraniv/>.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.2017 р. №432 «Про затвердження Порядку та умов забезпечення соціальної та професійної адаптації осіб, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України та постраждалих учасників Революції Гідності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-2017-%D0%BF#n8>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України №307 від 18.03.2024 р. «Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті на здійснення заходів з ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/307-2024-%D0%BF#Text>.

4. Закон України від 05.07.2012 р. №5067-VI «Про зайнятість населення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.

5. Кодекс законів про працю від 10.12.1971 р. №322-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

6. Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>.

7. Проект Закону України № 10258 від 13.11.2023 р. «Про ветеранське

підприємництво». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43186>.

8. Постанова Кабінету Міністрів України №738 від 21.06.2022 р. «Деякі питання надання грантів бізнесу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-%D0%BF#n902>.

REFERENCES

1. Actual needs and vision of opportunities for career and professional growth of veterans. An online survey among veterans and active military personnel was conducted on January 15-25, 2024 by the Ukrainian Veterans Fund. URL: <https://veteranfund.com.ua/analytics/aktualni-potreby-ta-bachennia-mozhlyvostey-dlia-kar-ierno-ho-i-profesiynoho-zrostantia-veteraniv/>.

2. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 21, 2017 No. 432 "On approval of the Procedure and conditions for ensuring social and professional adaptation of persons who are discharged or discharged from military service, from among war veterans, persons who have special merits to the Motherland, family members of such persons, family members of deceased (deceased) war veterans, family members of deceased (deceased) Defenders of Ukraine and injured participants of the Revolution of Dignity". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-2017-%D0%BF#n8>.

3. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 307 of March 18, 2024 "The procedure for using the funds provided for in the state budget for the implementation of measures for mental, sports, physical, psychological rehabilitation and professional adaptation". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/307-2024-%D0%BF#Text>.

4. Law of Ukraine dated May 07, 2012 No. 5067-VI "On employment of the population". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.

5. Code of Labor Laws dated December 10, 1971 No. 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

6. Law of Ukraine dated October 22, 1993 No. 3551-XII "On the status of war veterans, guarantees of their social protection". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>.

7. Draft Law of Ukraine No. 10258 dated November 13, 2023 "On veteran entrepreneurship". URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43186>.

8. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 738 dated June 21, 2022 "Some issues of granting business grants". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-%D0%BF#n902>.